

17

I. N. 7.
DISSERTATIO GRADUALIS;
HISTORIAM
MAGNORUM
DUCUM
FINLANDIÆ
LEVITER BREVITERQUE ADUMBRANS,

QUAM
*Suffragio Ampliff. SENATUS Philos. ad Regiam
Acad. Aboëns.*

SUB PRÆSIDIO

M^{AG.} JOHANNIS
BILMARK,

HISTOR. AC PHIL. PRACT. PROFESSORIS ORD.

Publice disquirendam præbet

JOHANNES HENR. KELLGREN

Westro-Gothus,

In AUDITORIO MAJORI Die IV. Julii

Anni MDCCLXXII.

H. A. M. C.

A B O Æ

Typis JOHANNIS CHRISTOPHORI FRENCKELL,

M U S I O M A M

PRÆFATIO.

Quum magnos magna deceant, adeo ut ALEXANDER MAGNUS non nisi ab HOMERO laudari, nec nisi ab APELLE pingi, nec denique nisi a PHIDIA statuam sibi poni optaverit; multi procul dubio mirabuntur, cur ego e pulvere in solem prodire & succinctam Magnorum Ducum Finlandiæ Historiam exhibere ausus fuerim. Imitabor autem in præsentis hac opella pictores, qui faciem, venustate ac majestate fulgentem, quam dignis coloribus se exprimere posse diffidunt, levibus tantum adumbrant lineis. Profecto materiam elegi adeo præstantem & amplam, ut eidem rite absolvendæ vix integrum sufficeret volumen; quam tamen ipse, monumentorum inopia laborans, paucis admodum pagellis includam. Quum vero intra præfixas, quantum quidem fieri potuit, oleas me continere studuerim, facile subodorari possum, haud pauca, quæ ad ornatum spectant, hac occasione a me esse prætermissa; pleraque tamen, quæ ad substantiam, ut ita loquar, materiæ pertinent, ex probatissimis collegi Auctoribus, collectaque in qualemcunque redegei ordinem. Suscipe igitur, Lector Benevole, serena, qua soles, fronte isthuc studiorum meorum specimen, a dignitate licet illustris argumenti perquam alienum. Si quid in eodem invenias attentione tua dignum, felicem me prædico; sin vero infra tuam expectationem nostra subsistant conamina, est quod magis dolorem quam admirationem meam movebit. Quemadmodum autem uti Gallico fertur proverbio: *Unpetit Nvre est un petit mal*; ita quoque opella nostra saltem eo indul-

indulgentiam tuam commerebitur, quod compendium modo tædii tibi præbeat; nam si te non instruere possit, memoriam tamen quorundam momentorum recolet,

§. I.

Sicut apud Romanos quondam multo pauciores, quam hodie apud nos sunt, fuerunt honorum gradus; ita quoque tituli, quibus distinguebantur, rariores erant. Dux igitur admodum generale nomen apud illos fuit; quippe quo singuli insigniebantur, qui vel totum exercitum; vel majorem minoremve ejus partem ducebant. Sic inter Duces primum numerabantur *Centuriones*, sive *Ordinum Ductores*, quos dignitate superabant *Tribuni*. Duces autem, qui universo præerant exercitui, fuerunt primo *Imperator*, secundo *Legati*. *Imperator* erat, qui ductu & auspicio suo rem gerebat; *ductu* quidem, cum ipse præsens; *auspicio* autem, quum ex ejus mandato alius officium ipsius obiret. Unde apparet, quod Duces Romanorum dignitate fuerint diversi ab illis, quos sequior ætas Duces, Svehice Hartigar, nominavit. Unde vocabulum *Hartig* seu *Hertog* descendat, de eo multa multi disputant. HEUMANNUS existimat se rem ac tetigisse. Opinatur igitur vocem hanc esse hybridam, compositam ex Gothico vel Germanico *Her* exercitu & Latino *Duce*; veteres enim Germani *Dux* per *Duk* vel *Dok* expresserunt. Adeoque Hartig antiquis Germanis *Hertog*, idem est ac *Her-Duk* militiæ præfectus, sicut *Herman* vel *Herman* propriè significat militem. In robur hujus allatæ sententiæ adfert, quod veteres Germani habuerint alios Duces, qui militiæ præfecti non erant, quam opinionem porro confirmat ex observatione SVICERI in Thesauro Ecclesiastico, voce Δξ, scilicet quod supremus Campi Marefchallus medio ævo ab Imperatoribus

ribus Græcis diceretur *στρατηγός* Δὲξ. Quamvis autem non diffitemur, quin ingeniosa sit isthæc opinio, nobis autem etymologiæ hybridæ semper visæ sunt horridæ. Genuinam vocis *Hertog* vel *Hertug* originem nobis exhibet EDDA, de Appellatione & titulis Regum: *Hertuge heiter einen svo Farl som Kongur, thuy thær leida hær sin um land till Orustu*, id est: Duces dicuntur pariter tam Jarlus, quam Rex, nam ducunt exercitum suum per regiones ad bellum. Ex quo satis adparet, quod *Hærtog* sit compositum ab *Hær* exercitu & *tog* vel *toga* ducere; unde tam *Leidtoga* Island, vitæ Dux, quam *Togordning*, lex ordinans, qua ratione copiæ per provincias iter facere debeant, Vid. Nob. IHRES Glossar. Svio-Goth. Hinc descendit Ducatus seu *Hærtigdömmæ*, quæ est provincia, intra quam Dux suam exercet potestatem.

§. II.

Quum Gothica vocabula *Hartig* & *Furste* eadem Latina voce, scilicet per *Ducem* exprimi soleant; in Senatu gentium disquiri solet: Quisnam horum titulorum altero sit præstantior? siquidem utroque nomine ex usu loquendi jam recepto indigitari soleant Personæ, quæ magna quidem, sed minori tamen plerumque gaudent potestate, quam Imperator aut Rex. Licet autem promiscue hi adhibeantur tituli; exempla tamen probare videntur, quod Ducis (*Hærtigs*) nomen majorem auctoritatem in se comprehendat, quam alterum vocabulum. *Hertog* enim antiquissimis temporibus is dicebatur, qui in toga summam post Regem aut Imperatorem gerebat negotiorum civilium administrationem, & in sagæ exercitum ita ducebat, ut ceteri omnes, qui castra sequebantur, ejus subessent imperio; quare necesse est Ducis titulum, ea præsertim tempestate, qua virtus sagata omnium merebatur admirationem fuisse longe honorificentissimum, adeo-

adeoque de plerisque his Ducibus valet, quod de MILTIADAE scribit CORNELIUS NEPOS, scilicet Regia ipsos auctoritate inter suos gavilos fuisse, quamvis caruerint nomine. Contra autem *Furste* tam vi vocis designat *in ordine primum*, quam ex recepto usu significat illum, qui in supremo honorum fastigio est natus, vel etiam civitatem in negotiis publicis repræsentat; quamvis in eadem oppido pauca ex suo gerere possit arbitrio. Accedit sententiæ nostræ inde quoque momentum, quod TACITUS in sua Germania fateatur, quod Duces ex virtute elegerint Majores nostri. Immo adhuc luculentius hoc exinde patet, quod Pomerania in Matrícula Imperii Romani Germanici appelletur Ducatus *Hertigdömmme*, sed adjacens Insula Rugia nuncupetur *Fürstendömmme*. Quocirca nec silentio erit prætereundum, quod Comitum & Principum (*Grefvars och Fürstars*) tituli promiscue adhibeantur, quare etiam Landgravii & Marchiones (*Landt-Grefvar och Mark-Grefvar*) omnes in Imperio Germanico appellantur *Fürstar*, & æquali cum his auctoritate in comitiis gaudent. Postquam autem Ducum numerus per orbem Europæum sequiori ævo valde fuit auctus, gradus quoque inter illos constituti, & epithera adjecta, quæ superiorem quandam dignitatem exprimerent. Ita cum Marchiones Austriaci ad illud potentiæ culmen adscenderant, ut cum ipsis æmulari potuerint Imperatoribus, hi consultum duxerunt, hos, ne imperio, urgentibus præsertim necessitatibus, sese subducerent, Archiducum titulo insignire. Quis etiam ignorat, quod Ordines Florentini, solutis Imperatori 12000 thaleris imperialibus, plenam impetraverint libertatem, aut quod Duces ipsorum, crescente indies illorum potentia, per primarias Pontificis Romani præces ab Imperatore augmentum illud honoris sint consecuti, ut *Magni Duces* sint nuncupati: quem titulum in Imperio Rossico primus sibi vindicavit JARISLAVUS, Rureci pronepos &

Regis Svethiæ OLAVI SKOTTKONUNG gener. De Magnis Ducibus Finlandiæ postmodum dicemus. Denique observo, quod quamvis Archi-Ducis & Magni Ducis tituli parem ferme dignitatem innuant; non tamen propterea promiscue sunt adhibendi, nec posterior, ut civitate Latina magis donatus, est antefendus priori; ineptum enim est, displicere Principibus, ut placeamus Grammaticis.

§. III.

Quod ad *Ducis* munus, quale idem antiquissimis fuit temporibus, attinet, sciendum est, quod supra commemoravimus, ad illum pertinuisse supremam post Regem negotiorum civilium curam, adeo ut Regi, tam in toga, quam in sago dignitate proximus fuerit. Immo re rite perpensa colligere licet, quod Majores domus in Gallia atque Gubernatores regni Svio-Gothici ipso jure vix majorem olim habuerint potestatem, quam quidam Ducum Svethicorum. Imprimis autem ad horum pertinebat officium, sub Regum auspiciis exercitus ducere, & singula ordinare, quæ ad felicem belli successum conferre judicarent. Immo præviis Historiarum monumentis constat, quod nonnullis Ducum Svio-Gothicorum fuerit concessum, jura quædam Majestatica in provinciis, regimini ipsorum commissis, exercere; salvo tamen feudali jure, quo Regi suo fuerunt obstricti. Quod ad Magnos Duces attinet, hi, si vulgarem loquendi usum respiciamus, Ducibus superiores & Regibus dignitate propiores fuisse videntur. Quamobrem etiam HUBNERUS in Lexico Status: Groß-Herzog ist eine hohe Standes Person, welcher geringer ist als ein König, und größer als ein Herzog. Enimvero hæc ipsa descriptio cum usu gentium usquequaque non convenit, quin exceptio quædam heic detur. Ex Historia enim constat, quod quamvis

vis Hetruriæ Princeps Magni Ducis titulum obtinuerit, hoc tamen tituli augmentum impedire non potuit, quominus prior locus Duci Subaudiæ fuerit concessus, postquam controversia & præcedentia horum Principum ad Electorum arbitrium fuisset translata.

§. IV.

De origine Ducum Svio-Gothicorum, re a nostra memoria admodum remota, inter se non satis conveniunt Scriptores. Qui omnia ad prolixam referunt antiquitatem, a Longobardis, e Scandinavia, hac gentium vagina, olim egressis, eorum natales repetunt, inducti auctoritate & testimonio PAULI DIACONI, quod ita habet: *Mortuis interea IBOR & APONE Ducibus, qui Longobardos e Scandinavia eduxerant, & usque ad hæc tempora rexerant, nolentes jam ultro Longobardi esse sub Ducibus, Regem sibi ad ceterarum gentium instar statuerunt.* Quisque autem facile animadvertit, quod per Duces hoc loco intelligantur personæ admodum diversæ ab illis, quarum in hoc nostro opusculo fit mentio; & quod hi Longobardorum præfecti nullo feudali nexu Regi, ceu duces Svio-Gothici quondam fuerint subjecti. Majoris omnino momenti est aliud huc spectans argumentum. Scilicet RODERICUS FLAHERTY in sua Ogygia citatus a TORFÆO, ex annalibus Longobardorum refert, quod ALBOINUS, Longobardorum in Italia Rex An. 568 GISULPHUM, Nepotem suum Foro-Juliensem Ducem instituerit. Sed licet huic facto fidem non derogemus, exinde tamen non sequitur, quod Ducalis dignitas in Scandia ad parem aetatem ascendat. Sunt alii, qui opinantur Duces Svio-Gothicos successisse Regulis provinciarum (*Fylkis Kongar*), infando stratageniæ a Rege Upsaliensi Ingialdo Illråda Sæculo VIII abrogatis. Enimvero si nostros evolvamus annales, constabit Jarlos atque

que Herferos tunc fuisse constitutos, qui in plerisque comparari possunt cum hodiernis Provinciarum Gubernatoribus atque Legiferis, si modo addamus, quod ipsorum munera insuper militaria fuerint. At in Annalibus Hyperboreis Ducis *Hertigs* titulus longe demum post tempora eorum apparet. Primus, quantum quidem nobis constat, qui Ducis titulum in Scandinavia gessit, fuit GUTORM OSTMADERSSON, S. HELENÆ Pater, de quo refert Sturlonides, quod aulæ Regis HARALDI PULCRICOMI præfectus & Consiliariorum omnium princeps, supremus etiam militiæ Tribunus, id est Hærtug, constitutus sit; ita enim auctor hic: *Hans Moderbröder GUTORM blef Hof-Marschalk öfver alla Hans Hoftjenare, bade ocb hela Rikfens styrelse at förestå; Han var ock Hertig öfver alt Konungens Krigsfolk.* Parebant ea tempestate, hoc est circa medium sæculi XII, Helsingia & Jemtia Regi Norvagiæ, sed Rex Syethiæ ERICUS JEDVARSSON sua prudentia & moderato imperio rem eo perduxit, ut cives regionum memoratarum Syethiæ sponte sua sese subjicerent; qua occasione GUTORMUS quidam vel modo memoratus vel propinquitate ipsi conjunctus ad Syethiæ Regis aulam accessit, Ducis ibidem titulo insignis, & ERICO imprimis carus, quem in gravissimis deinde expeditionibus ad Finlandiam usque sequebatur. Circa hoc tempus Rex idem Syethiæ ERICUS IX constituit ULPHONEM Sunason Jarlum de Bjälbo, Ducem, qui deinceps plures, eademque illustres, obiit Legationes. Rarus tamen adhuc per longum fatis temporis spatium in Syethia fuit Ducis titulus, ceu inde colligimus, quod quum inclytus ille BIRGERUS Jarl de Bjälbo, Regni Svio-Gothici Administrator, secundis nuptiis thalami sociam sibi jungeret Reginam Viduam Daniæ MECHTILDIN, Holfatiæ Comitibus ADOLPHI Filiam, prius a Filio VALDEMBRO, Syethiæ Rege, se
 Ducem

Ducem creandum curavit, in qua dignitate a Regni Senatoribus atque Ordinibus postmodum fuit confirmatus.

§. V. Hæc præmissa in memoria loco non habentur.

Hæc jam præmissis, instituti postulat ratio, ut statum Finlandiæ publicum propius consideremus. Quamdiu igitur Holingardiæ regnum Principibus ex antiqua Regni Upsalienium familia fruebatur, tamdiu etiam Finlandia optatis gaudebat halcyoniis, & pauciores per Scandiam ab Orientali hæc plaga debacchata sunt bellorum tempestates. Postea autem ita mutata fuit Scena, ut Svethiæ Reges ERICUS EMUNDSSON & ERICUS VICTORIOSUS expeditiones ad has oras susceperint, impetum ferocium harum gentium repressuri, qui etiam partem Finlandiæ nostræ in formam provinciæ Svethicæ redegerunt. Interjecto duorum circiter sæculorum spatio, Svethiæ Rex ERICUS IX cruciatam expeditionem in Finlandiam suscepit; sed quamvis felici usus sit rerum successu, illam tamen Fennorum partem, solummodo potestati suæ subiecit, quæ littoribus sinuum Bothnici ac Fennici insedit, in interiora non penetrans. Au brevi illo, quo hæc commemoratus est, tempore formam Imperii constituerit, Magistratus creaverit & Leges quasdam tulerit, ex vetustis, qui supersunt, annalibus, explicari non potuimus; verisimile est, quod præter ingruentes ab occidentali plaga turbines, prius in Svethiam sese contulerit, quam res apud nos constituere potuerit. Attamen quum ERICUS OLAVI in Historia Svio-Gothica memoriæ prodatur, quod Episcopus Lincopensis COLO simul fuerit Dux Finlandiæ, in quam sententiam ivit quoque H. SPEGEL in Chronico Episcoporum tradens, hunc ab An. 1160 ad An. 1195 memoratis præfuisse muneribus; sequeretur, quod COLO hic primus fuerit Dux

Finlandiæ. Enimvero quum allata hæc sententia nullo idoneo nitatur argumento, ceteri quoque cordaciores Historici momentum hoc silentio præterierunt. At si in hac narrationis nuce quis veritatis nucleus insit, per Finlandiam in memorato loco, non hæc nostra, sed forte Ostro-Gothiæ vicina intelligitur Finvedia. Sequenti tempore dum BIRGERUS JARL Tavaostos, qui sui juris hætenus fuerant, imperio Svecorum subjecisset, tranquilla magis facta est Finlandiæ facies, atque tunc res publicæ meliorem ac firmiorem nactæ sunt sortem. Insuper animadverto, quod FERDINANDUS NEOBURGIUS in Libro, quem inscribit *Curieuse Hofmeister zu allen Herrschenden Staten in der bekanten Welt*, adserat, Finlandiam Svethiæ Regum filiis natu maximis plerumque tribui; quam opinionem nec plane rejiciendam nec penitus probandam censemus: vera enim est, si sermo fuerit de temporibus nobis propioribus, non item si antiquiorum rationem habeamus, ceu ex dicendis mox constabit.

Primus inter Finlandiæ Duces, quantum quidem certo scimus, fuit BENEDICTUS, frater Regis Svethiæ WALDEMARI & Filius BIRGERI Jarl de Bjåbo, quem hic susceperat ex Coniuge sua INGEBURGE, Svethiæ Regis ERICI, Balbi cognominati, Sorore. Sicut administrator hic regni maxima pollebat auctoritate; ita quoque quum filius maximus natu WALDEMARUS regno fuisset potitus, ceteris filiis provincias distribuendas curavit, qua occasione Finlandia nostra cecidit BENEDICTO, quam distributionem Pontifex Romanus ALEXANDER IV An. 1255 confirmavit. Incertum tamen est, an Dux hic in suum Ducatum unquam pervenerit, an vero provinciam hanc alii suis sub auspiciis administrandam reliquerit, ipse titulo atque redditibus contentus. Sicut BENEDICTUS hic admodum pacifico fuit animo

nimo; ita quoque Ordini Ecclesiastico inde a teneris se applicuit, non ut specie religionis Regi insultaret, sed ut corruptum, qualem satis animadvertit, Ecclesiæ statum emendaret. In hoc stadio ita integritatem suam reddidit probatam, ut An. 1268 Archidiaconus Upsaliensis & An. 1272 Archidiaconus Lincopensis fuerit electus, retento tamen Finlandiæ Ducatu. Ingravescens postmodum inter fratres, scilicet inter Regem WALDEMARUM ab una, atque Duces MAGNUM & ERICUM ab adversa parte simultatibus primum, mox internecinis odiis, Dux hic Finlandiæ suam interposuit operam, & exulceratos utrinque animos sua modestia leniturus, in pignus amicitia redintegrandæ sponte promisit, se ipsis traditurum fore suum Ducatum, si modo conceptas invicem inimicitias deponere vellent, qua tamen amplissima conditione parum omnino ipsum profecisse constat. An. 1286 Episcopus Lincopensis fuit electus, atque in hoc munere a Pontifice Romano mox confirmatus. Existimat quidem Nob. DALIN, in Historia Patriæ, quod BENEDICTUS forte tædio tumultuum internorum renuntiaverit Ducatui Finlandiæ, postquam Archidiaconus Upsaliensis factus fuerat; sed quam veritati consona sit isthæc opinio, vel ex titulo ejus colligi potest: BENEDICTUS Dei gratia Lincopensis Episcopus & Dux Finlandiæ. Nec verisimile est, fratrem, MAGNUM LADULAS, Regem æqui justique observantissimum, fratri germano invidisse provinciam, quam solemniter tenebat titulo. Quid in sua gesserit diocesi succincte explicat RHYZELIUS in sua Episcoposopia; quid vero aut quantum ad Ducatum Finlandiæ commodum contulerit, prorsus reticent Historici. Peste correptus diem suum obiit An. 1291.

BENEDICTO jam memorato in Ducatum Finlandiæ

diæ successit hujus Patruelis WALDEMARUS, Regis MAGNI LADULÅS filius, Princeps magnis ornatus naturæ dotibus. Quotisque potestas hujus Principis in suum Ducatum patuerit, ex Jure Publico ejus avi colligere non licet; fuisse autem illam admodum restrictam exinde constat, quod Duces ERICUS & WALDEMARUS coram Regni Ordinibus in Comitibus Holmensibus An. 1303 fuerint conquesti, minorem sibi in suas provincias competere auctoritatem, quam jure sperare possent. WALDEMARUS hic duxerat in matrimonium CHRISTIANAM, Administratores Regni TORKILLI CANUTI filiam; sed hinc, qua fuit gravitate, ne latum quidem unguem a salute Patriæ dimoveri potuit, ut generi commodis velificaret. Interjecto tempore ferventibus odiis inter Sæthiæ Regem BIRGERUM, cui impense usque ad extremum vitam salutem favebat, TORKILLUS jam memoratus, atque fratres ipsius ERICUM & WALDEMARUM, quum hi, urgente graviori necessitatis telo, ad regiones exteras sese conferre coacti fuissent, Rex BIRGERUS interea ipsorum Ducatus sibi vindicavit, sed qui paullo post ipsis fuerunt restituti. Enimvero exacerbati invicem animi simul mitigati non sunt; sed Duces hi, vindictam spirantes, & TORKILLUM, quem flectere sibi quæ devincere non potuerunt, opprimere studentes, eorum rem perduxerunt, ut Magnæ hujus Heroi indigna & funestissima acceleraverint fata atque Birgerum Regem in arcæ Håtineni commorantem, & nihil hostile metuentem, captivum cum familia duxerint. Sed sicut lubrica admodum est via, qua quis ad honorem quædam per iniquitatis gradus ascendit, ita quoque ob facinus in BIRGERUM & TORKILLUM commissum in multorum invidiam atque contemptum inciderunt Duces sapius memorati; plerisque, ut mutabilia sunt hominum studia, infelicem Regi faventibus. Accedente insuper Regis Danicæ

niæ armata auctoritate, qui provincias Svethicas populabatur, tandem libertatem & regnum, sed admodum ancisum, recuperavit BIRGERUS, qui sui juris factus jam e longinquo fratrum suorum moliebatur interitum, & quoniam ipsi non diffiderent hosti reconciliato, poenas credulitatis subierunt gravissimas. Siquidem BIRGERUS sibi religioni non duxerit, fratres in arce Nycopenfi degentes ad se invitatos & blandissime exceptos post cœnam in teterrimum conjicere carcerem; ubi ex Regis mandato lsqualore & fame An. 1317 miserandum in modum interierunt. Longum deinceps intercessit temporis intervallum, ex quo nullum Finlandiæ Ducem in annalibus nostris nominatum invenimus, cujus rei causam deprehendimus, quod insequentes Svethiæ Reges paucos reliquerint filios, & in discordi illa unione Calmariensi omnia turbata fuerint. Curam Finlandiæ nostræ in se suscepit quidem Rex CAROLUS Canuti, qui etiam in nostris oris ad meliora sese reservavit tempora, sed Regni Administratoris nomine fruens, Ducis titulum non curavit. Reducta autem quasi postliminio per gl. mem. Regem GUSTAVUM I. concordia, & stabilita certa Imperii forma, Finlandia rursus suos accepit Duces, quum Rex hic ceteroquin prudentissimus, amplissimas regni provincias inter filios distribuerit, qua occasione Finlandiæ Ducatus cessit Principi JOHANNI.

Fuit autem hic Princeps fere unicus Dux Finlandiæ, qui hic non tantum aliquantisper commorabatur, sed etiam hujus sui Ducatus peculiarem gerebat curam. In gravescentibus enim ab orientali Finlandiæ parte iterum iterumque hostium irruptionibus, Rex CUSTAVUS ipse ad Finlandiam sese contulit, ipsum comitante Dilectissimo Filio JOHANNI. Et quum non solum hostium insultus represserat, sed etiam Finlandiæ Statum constitue-

rat, in Svethiam revertitur, Duci huic, remanere jussu, committens, ut quod inchoaverat perficeret, quem in finem ipsi arcem Aboënsis An. 1555 in Ducatus sedem concessit. Duos igitur annos heic commoratus est Optimus Princeps, quod tempus legendo & meditando insumsit, ceu ex litteris Patris & Regis ad ipsum datis, in quibus illum a *speculando*, ut verba habent, dehortatur, constat. Anno autem 1557 in Svethiam rediit, ut de futuro Patris testamento sese certiore redderet; qua occasione jus investituræ in hunc suum Ducatum, cui parebant ditiones Aboënsis, Raseborgensis, Kymmene-gårdensis & Alandensis, obtinuit, certumque impetravit insigne, sicut constat ex litteris Regis die 7 --- An. 1557 datis, quæ occurrunt in Celeb. O. CELSII Dissertatione de Dignitate Ducali in Svethia p. 27 & seq. Quo facto Dux in Finlandiam revertitur, ubi remansit usque ad An. 1559, quo a Fratre ERICO missus fuit in Angliam, ut hujus Reginae ELISABETHÆ nuptias, quas sollicitè ambivit, illi conciliaret. Nec in hoc negotio operam Fratris desideravit ERICUS, quamvis spe sua excideret. Hinc domum reversus parum in Svethia morabatur, in Finlandiam properans, tum ut orientalium hostium irruptiones impediret, tum ut matrimonium, quod cum Principe Polonica jam diu meditabatur, concludere posset. Immo sequente anno conditionibus matrimonii utrinque probatis, desideratam obtinuit thalami sociam, cum qua in Arce Aboënsi per paucos tantummodo menses tranquille vixit, quum frater ejus & Rex ERICUS, suspicionum furis in transversum actus, Ducem hunc Finlandiæ cum dilectissima conjugè sua captivos in Svethiam An. 1563 ducendos & arce Gripsholmensi includendos curaverit, qua immani catastrophe Finlandia etjam Ducem benignissimum desiderare coacta fuit. Mirari autem convenit, quod hujus eximii Principis & ejus

ejus apud nos commorationis nullum fere ad nostram memoriam supersit monumentum, si excipiamus domum urbanam, quam nunc possidet Academiae Camerarius Dn. Thomas Björkbom, quam sibi emserat laudatus hic Finlandiae Dux. In pariete ad Boream spectante conspiciuntur statua satis brevi imagines trium Virorum muro impressae, sed quid illae designent, an tres filios Regis GUSTAVI, ERICUM, JOHANNEM & CAROLUM, vel alios, ne conjectando quidem adsequi possumus.

Interjecto autem tempore, mutata rerum publicarum scena, quum JOHANNES regno Svio-Gothico esset potitus, filium suum natu majorem, Principem SIGISMUNDUM, mox Principem Regni Hereditarium & Finlandiae Ducem renuntiandum curavit, sicut ex Actis Ordinum Regni An. 1569 consignatis dilucide apparet; in quibus hoc insignitur titulo: *Herr SIGISMUND, Sveriges Rikes Arf-Furste och Hertig til Finland*. Quum autem SIGISMUNDUS ea tempestate tres solummodo annos natus fuerit, Ducatus sui nullam gerere potuit curam. Posthac majora agitare coeperunt negotia tam parens quam filius, & uti Pellæo juveni unus non suffecit orbis, ita SIGISMUNDO unum non sufficiebat regnum, quippe interjecto tempore singula eo tetenderint molimina, ut SIGISMUNDUS systema Regnorum Svethiae ac Poloniae constitueret: quare etiam nullo constat argumento, quod hic Finlandiae Dux vel ad nostras oras pervenerit, vel peculiarem quandam patriae nostrae curam, dum Dux fuit, gesserit.

Postquam SIGISMUNDUS Poloniae Rex electus, gubernacula imperii hujus praesens capessivisset, Rex Svethiae JOHANNES alterum filium JOHANNEM, quem ex conjuge sua GUNNILLA BJELKE susceperat, Ducem
Fin-

Finlandiæ & Comitum de Alandia & Bråborg renuntiandum An. 1589 curavit. Quo titulo etiam in testamento Regis JOHANNIS III insignitur: *JOHAN Sveriges Rikes Arf-Furste, Hertig til Finland och Grefve til Aland och Bråborg.* Deinde cum Ostro-Gothiæ Dux MAGNUS fatis concessisset, & Rex SIGISMUNDUS ab avito imperio haud ita multo post fuisset exclusus, vacuumque adeo Regni Svio-Gothici solium jure dispositionis Testamentariæ a Rege GUSTAVO I factæ jam pertineret ad Ducem Finlandiæ JOHANNEM, ingenuus hic Princeps, quod pubertatis annos nondum attigisset, videret autem Patriam internis atque externis malis fere fatiscentem, juri suo in Regnum renunciavit, & hoc Patruo CAROLO, tunc Regni Administratori, ejusque liberis ac posteris sponte detulit, sibi tantum reservans vacuum Ostro-Gothiæ Ducatum. Et ab hoc tempore Dux Ostro-Gothiæ & Comes de Bråborg & Leckö in actis publicis salutatur. Posthæc Princeps Hereditarius GUSTAVUS ADOLPHUS, Regis CAROLI IX filius major natus, Dux Finlandiæ in coronatione Patris fuit nuncupatus, ceu constat ex ceremoniis in solemnibus hoc actu observatis: *Uti procession in i Kyrkan gingo Hertig JOHAN på böger, Hertig GUSTAF ADOLPH mit uti, och Hertig CARL PHILIP på vänster. När Konungen var krönt och hade satt sig på Stoblen på Thronen, då bars up af ANDERS ÖLSSON Riksfens Hufvud-Baner, därnäst Stor-Furstendömet Finlands, sedan Södermanlands, och sist Östergötlands, och ropades af en Härhold: Högborne Furste och Herre, Herr GUSTAF ADOLPH, Sveriges Rikes Arf-Furste, Hertig til Finland, Eders Fursteliga Nåde komme up til at annamma Låbn af Eders Fursteliga Nades Kære Herr Fader, Min Nädigste Konung och Herre &c. &c.* Vid. citat. CELSI Dissert. p. 13. Deinceps autem Magnum Ducem Finlandiæ lese nuncupavit. Nam in Actis
Ore-

Orebrogensibus An. 1610. & in Decreto Comitiali dato Nycopiæ An. 1611 titulus ipsius hoc modo exprimitur: GUSTAF ADOLPH, *Sveriges, Göttes och Vendes Arf-Furste, Stor-Furste til Finland, Hertig til Estland och Väsmanland*, a quo tempore ceteri Svethiæ Reges titulum Magni Ducis Finlandiæ retinuerunt. Cave vero existimes, Regem GUSTAVUM ADOLPHUM fuisse primum, qui Magnum Ducem Finlandiæ sese nuncupandum voluit, quem titulum primus assumsisse videtur Patruus ejus, Rex JOHANNES III, circa Annum 1582; quum Sveci plures a Rossis reportassent victorias, & Ingria Svecorum imperio fuisset subjecta; tunc enim præter ordinarios a Svecis, Gothis & Vandalis deductos titulos, audit Magnus Dux Finlandiæ, Ingermanniæ, Careliæ, Solonski Pethin in Rossia & Dux Esthoniæ in Livonia, vid. *Stadgan om Kongl. och Förstl. Rätter 1582 d. 27 Januarii*. Ratio aucti hujus Ducis tituli facile redditur: Scilicet JOHANNES a Patre constitutus fuit *Dux Finlandiæ*, & ut ægre fieret Magno Duci Moschoviæ, qui hunc titulum pridem adsumserat, & totius Finlandiæ subjectionem animo meditabatur, Magnus Dux Finlandiæ appellari voluit. Addo tantum, quod immortalis Heros GUSTAVUS ADOLPHUS fuerit ultimus Principum Svio-Gothicorum, qui Princeps Magni Ducis Finlandiæ titulum gessit. Mortuo enim ejus fratre CAROLO PHILIPPO, Sudermanniæ ac Nericiæ Duce, Ordines Regni in Comitibus Holmiæ An. 1622 habitis decreverunt, ne provinciæ Regum filiis titulo Ducali concederentur. Atque ita Ducalis honos in Patria fuit extinctus, quæ Sanctio etjam, mutata An. 1720 Imperii forma, sollempniter est confirmata. Attamen constat, quod Regina Svethiæ CHRISTINA ordinem Ducalem postliminio in Patriam inferre voluerit, quo honoris fastigio digni visi sunt AXELIUS OXENSTJERNA, PETRUS BRAHE & TOTI.

Reginæ consilium de hoc negotio exponit CHANUS vel LINAGE de VAUCIENNES Tom III. 325. La Reine cependant, qui vouloit donner au Comte de Tott des marques effectives de son estime & de sa bienveillance, avant que de se depouiller de son auctorité, voulut le faire Duc, & lui donner un rang qui l'élevat au-dessus de tous ses Compatriotes, mais comme il n'y avoit jamais eu dans ce Royaume-la, que les fils des Rois, qui eussent porté ces titres, elle ne trouva pas moins de résistance auprès des Grands, qu'elle n'en avoit trouvé à vouloir le donner pour Successeur au Prince, elle crut, que proposant de donner le même honneur au WACHTMEISTER Drost (legendum BRAHE), & au Chancelier, elle en viendroit au bout facilement &c. Sed reluctantiſſimis Comitibus BRAHE & OXENSTJERNA, irritum factum est hoc ipsius consilium.

S. D. G.

